

روری بر

مرادوات تجاری

جمهوری آذربایجان

تهیه، تنظیم و گردآوری: زینب بخشی نفوتی

است که بیش از ۹۰ درصد درآمد صادراتی و حدود نیمی از بودجه دولتی را تشکیل می‌دهد. با این اوصاف آذربایجان تلاش‌هایی را برای تنوع بخشیدن به اقتصاد خود و قدم برداشتن به سمت یک مدل سبزتر و پایدارتر، سرمایه‌گذاری در کشاورزی و گردشگری، ارتقا فناوری اطلاعات و فعالیت‌های لجستیک انجام داده است.

بعد از حمله روسیه به اوکراین، آذربایجان در کریدور (مسیر ترابری) میانه جذاب بین شرق و غرب تبدیل شد.

قرار گرفتن بر مسیر تجاری چالش‌هایی برای این کشور به همراه داشته است که می‌توان به سیستم بانکی توسعه نیافته و

جاده ابریشم و جنگ‌های بزرگ با روم، ایران، اعراب، مغول‌ها و ترک‌ها سبب تغییر زبان، ادیان و فرهنگ آن گشته است به عنوان مثال ۱۱۰۰ سال پیش (حدود ۸۰۰-۷۰۰ سال بعد از میلاد مسیح) با حمله اعراب و ترویج دین اسلام زبان مردم این کشور از فارسی به عربی تغییر یافت.

در آغاز قرن ۱۲ و در طول مهاجرت مغول‌ها، هنگامی که ترک‌های قوم اوغوز از دریای خزر عبور و به سمت غرب مهاجرت کردند، مردم این کشور ترک آذربایجانی شدند.

اقتصاد و تجارت

اقتصاد آذربایجان عمدتاً بر پایه صنعت نفت

جمهوری آذربایجان، از همسایگان ایران با پایتخت باکو در رتبه بیستمین کشور کوچک در آسیا و صد و چهارمین کشور در جهان است. این کشور از شمال محصور رشته کوه قفقاز و از جنوب به رودخانه ارس و از شرق با دریای خزر است.

جمهوری آذربایجان از غرب با ارمنستان و ترکیه، از شمال با روسیه و گرجستان و از جنوب با ایران همسایه می‌باشد. مساحت این کشور برابر با ۸۶۶۰۰ کیلومتر مربع است که ۵۷ آن را مناطق کشاورزی تشکیل می‌دهد.

طبق آخرین آمار بانک جهانی در سال ۲۰۲۲، این کشور دارای جمعیت ۱۰۱۴۱۷۵۶ نفر بوده است که ۵۰٫۷ درصد از آن را مردان و ۴۹٫۳ درصد را زنان تشکیل می‌دهند.

طی سال‌های گذشته جمعیت مناطق روستایی با افت همراه بوده و در سال ۲۰۲۲ به ۴۳ درصد رسیده است.

عمده افراد این کشور از دین اسلام پیروی می‌کنند به طوری که ۷۹٫۴ درصد از جمعیت دارای مذهب سنی و ۱۴ درصد از آن مذهب شیعه هستند. بیش از ۹۰ درصد افراد به زبان آذربایجانی و مابقی به زبان‌های روسی، ارمنی، فارسی و ... صحبت می‌کنند.

آب‌وهوای این کشور معتدل بوده و باتوجه به موقعیت قرارگیری آن در نیم کره شمالی زمین دارای روزهای بلند و گرم می‌باشد. علاوه بر پایتخت باکو، شهرهای گنجه، سومقاییت، مینگچویر، شیروان، نخجوان از جمله شهرهای مهم این کشور هستند. شاخص توسعه انسانی این کشور در سال ۲۰۲۱، ۰٫۷۴۵ ثبت شده است و بنابر این شاخص جمهوری آذربایجان رتبه کشور صدم در جهان را دارد.

تاریخ

جمهوری آذربایجان در طول تاریخ تحت تاثیر حکومت و فرمانروایی‌های گوناگونی قرار گرفته است، همچنین قرار گرفتن در مسیر

جدول ۱- شاخص تجاری و اقتصادی جمهوری آذربایجان

جمهوری آذربایجان				
سال	واردات (میلیارد دلار)	صادرات (میلیارد دلار)	GDP (میلیارد دلار)	تورم
۲۰۱۸	۱۱٫۴۷	۲۰٫۳۲	۴۷٫۱۱	۲٫۳
۲۰۱۹	۱۳٫۶۷	۱۹٫۶۴	۴۸٫۱۷	۲٫۶
۲۰۲۰	۱۰٫۷۳	۱۳٫۷۳	۴۲٫۶۹	۲٫۸
۲۰۲۱	۱۱٫۷	۲۲٫۲۱	۵۴٫۸۳	۶٫۷
۲۰۲۲	۱۴٫۵۴	۳۸٫۱۵	۷۸٫۷۲	۱۳٫۹

جدول ۲- شاخص تجاری و اقتصادی ایران

ایران				
سال	واردات (میلیارد دلار)	صادرات (میلیارد دلار)	GDP (میلیارد دلار)	تورم
۲۰۱۸	۴۹٫۳۵	۱۰۳٫۴۲	۳۲۷٫۹	۸
۲۰۱۹	۴۱٫۸۳	۶۵٫۷۲	۲۸۳٫۶۵	۱۸
۲۰۲۰	۳۸٫۷۶	۴۶٫۹۲	۲۳۹٫۷۴	۳۹٫۹
۲۰۲۱	۴۸٫۹۸	۷۱٫۶۵	۳۵۹٫۱	۳۰٫۶
۲۰۲۲	۵۵٫۴۵	۷۳	۳۸۸٫۵۴	۴۳٫۴

دلار در رتبه ۹۹ جهانی و ارزش صادرات ۱۱,۷ میلیارد دلار در رتبه ۶۷ جهانی است. از عمده کالاهای وارد شده به این کشور می‌توان به ماشین آلات الکتریکی و مکانیکی، وسایل نقلیه، خودرو، فلزات و دارو اشاره نمود. در بخش صادرات عمده کالاهای صادر شده را می‌توان به سوخت و محصولات معدنی، فلزات و محصولات گیاهی و مواد پلاستیکی را نام برد.

ز کل واردات این کشور در سال ۲۰۲۲ روسیه ۱۸,۸ درصد، ترکیه ۱۵,۸ درصد، چین ۱۴,۳ درصد، آلمان ۴,۶ درصد و ترکمنستان ۳,۵ درصد سهم دارند.

پنج کشور اول صادرات جمهوری آذربایجان از کل صادرات این کشور روسیه ۱۷,۷ درصد، ترکیه ۱۵,۸ درصد، چین ۱۴ درصد، آلمان ۵,۴ درصد و اوکراین ۴ درصد هستند. به علت ناقص بودن اطلاعات مربوط به کشور ایران در سایت ITC جهت بررسی تجارت ایران با جمهوری آذربایجان از اطلاعات ثبت شده در گمرک ایران مورد استفاده قرار گرفت.

عمده کالاهای وارد شده به این کشور در دسته ماشین آلات برقی و مکانیکی، قطعات و متفرعات آنها به همراه گروه کالایی محصولات شیمیایی و صنایع وابسته به آن می‌باشد. در مقابل در بخش صادرات این کشور، عمده کالاهای صادراتی را محصولات معدنی از جمله سوخت و محصولات گیاهی مثل میوه و سبزیجات را تشکیل می‌دهد.

۴ صنعت نساجی و پوشاک

جمهوری آذربایجان در صنعت نساجی و پوشاک از ویژگی‌های مناسبی چون نیروی کار در دسترس و آموزش دیده، دستمزد پایین، مالیات و امتیازات در مناطق صنعتی و شرایط خوب فروش کالا برخوردار می‌باشد. فرصت‌های فروش خوب حاصل

جدول ۳- ده کشور اول وارداتی جمهوری آذربایجان در سال ۲۰۲۲

ردیف	کشور	ارزش واردات (میلیون دلار)	عمده کالا	سهم از واردات کل
۱	روسیه	۲۷۳۳,۳	سوخت معدنی، غلات، چوب و متفرعات آن	۱۸,۸٪
۲	ترکیه	۲۲۹۷,۲	ماشین آلات الکتریکی و مکانیکی، مواد پلاستیکی، آهن و مصنوعات آن	۱۵,۸٪
۳	چین	۲۰۸۶,۲	ماشین آلات الکتریکی و مکانیکی، وسایل نقلیه و خودرو، آهن و استیل	۱۴,۳٪
۴	آلمان	۶۶۲,۳	وسایل نقلیه و خودرو، ماشین آلات الکتریکی و مکانیکی، دارو	۴,۶٪
۵	ترکمنستان	۵۰۹,۷	سوخت معدنی، مواد پلاستیکی، منسوجات آماده	۳,۵٪
۶	قزاقستان	۴۹۴,۴	سوخت معدنی، لوکوموتیو و اجزا راه آهن، غلات	۳,۴٪
۷	آمریکا	۴۸۰	ماشین آلات الکتریکی و مکانیکی، وسایل نقلیه و خودرو	۳,۳٪
۸	ایران	۴۷۶,۴	مواد پلاستیکی، آهن و استیل، المینیوم و مصنوعات آن	۳,۳٪
۹	ایتالیا	۳۳۸,۱	ماشین آلات الکتریکی و مکانیکی، آهن و مصنوعات آن، دارو	۲,۳٪
۱۰	ژاپن	۲۹۰,۲	وسایل نقلیه و خودرو، ماشین آلات الکتریکی و مکانیکی، آهن و مصنوعات آن	۲٪

جدول ۴- ده کشور اول صادراتی جمهوری آذربایجان در سال ۲۰۲۲

ردیف	کشور	ارزش صادرات (میلیون دلار)	عمده کالا	سهم از صادرات کل
۱	ایتالیا	۱۷,۷	سوخت معدنی، میوه‌جات، محصولات شیمیایی آلی	۴,۶٪
۲	ترکیه	۳,۵	سوخت معدنی، پنبه، المینیوم و مصنوعات آن	۹,۸٪
۳	اسرائیل	۱,۶	سوخت معدنی، محصولات شیمیایی آلی، کود	۴,۱٪
۴	هند	۱,۶	سوخت معدنی، کود، محصولات شیمیایی غیر آلی	۴,۱٪
۵	یونان	۱,۳	سوخت معدنی، کود، محصولات شیمیایی آلی	۳,۳٪
۶	اسپانیا	۱,۰	سوخت معدنی، محصولات شیمیایی آلی، نوشابه و انواع نوشیدنی	۲,۶٪
۷	روسیه	۰,۹۷	سبزیجات و میوه‌جات، مواد پلاستیکی، سوخت معدنی	۲,۵٪
۸	کرواسی	۰,۹۵	سوخت معدنی، میوه و دانه‌های روغنی، صمغ و عصاره نباتی	۲,۴٪
۹	چک	۰,۹۲	سوخت معدنی، منسوجات آماده، مواد پلاستیکی	۲,۳٪
۱۰	انگلستان	۰,۷۷	سوخت معدنی، المینیوم و مصنوعات آن، ماشین آلات الکتریکی و مکانیکی	۳٪

ریسک‌های ژئوپلیتیکی اشاره نمود. طبق اطلاعات گزارش شده توسط دولت جمهوری آذربایجان ارزش افزوده بخش صنعت پتروشیمی به مقدار ۲,۷ درصد و ارزش افزوده سایر کالاهای غیر نفتی به مقدار ۹,۱ درصد به ترتیب کاهش و افزایش داشته است. جنگ میان روسیه و اوکراین و همچنین جنگ میان اسرائیل و غزه سبب شده است تا میزان و قیمت محصولات نفتی جمهوری آذربایجان افزایش یابد. از طرفی وقوع این دو جنگ بر روی امنیت مواد غذایی تاثیر گذار بوده و افزایش هزینه‌های مرتبط با آن و تورم جهانی را به همراه دارد که بر روی تجارت جمهوری آذربایجان اثر گذار است. مقدار تورم گزارش شده این کشور در سال ۲۰۲۳ برابر با ۴,۴ بوده است که کاهش قیمت مواد غذایی به طور گسترده نسبت به سال گذشته از جمله دلایل کاهش مقدار آن است؛ با این حال، خطرات تاثیرات تورم از عوامل خارجی و داخلی همچنان وجود دارد. طبق اطلاعات گردآوری شده از سایت بانک جهانی، این کشور نسبت به کشور ایران از تراز تجاری مثبت بر خوردار است و میزان سرانه تجارت آن هم در بخش واردات و هم در از بخش صادرات از ایران بیشتر می‌باشد. سرعت رشد تورم جمهوری آذربایجان نسبت به ایران از نوسانات و نرخ پایین‌تری در ۵ سال اخیر داشته است.

۴ شرکای تجاری

ارزش واردات جمهوری آذربایجان ۱۴,۵ میلیارد

پیوسته‌اند.

طی چندین بازدید که در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ توسط تیم پروژه RECP انجام شد، ضعف و فرصت‌های موجود برای بهبود استفاده از منابع و به حداقل رساندن ضایعات شناسایی شد.

این تیم با ارائه گزارشات و تجزیه و تحلیل منابع را برای هر شرکت نساجی کمک می‌کند تا اثرات منفی زیست‌محیطی خود را کاهش دهند تا کارایی خود را بهبود بخشند. جمهوری آذربایجان در صدد آن است تا صنعت نساجی در بخش ابریشم و پوشاک خود را احیا کند.

در سال ۱۹۹۰ این بخش کمتر از ۱۸ درصد از کل تولید صنعتی را به خود اختصاص داده است و در سال ۲۰۱۷ سهم آن فقط ۰٫۵ درصد بوده است.

اجرای برنامه‌های تولید و فرآوری پنبه و پنبه‌های ابریشم برای کالاهای نیمه تمام و تمام شده، ایجاد شهرک صنعتی صنایع سبک و ایجاد شعبه برای فرش دستیاف از جمله این موارد است.

صنعت پنبه

برنامه دولتی برای توسعه کشت پنبه در دوره ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۲ که در ۱۳ ژوئیه ۲۰۱۷ تصویب شد، دستورالعملی برای تولید بیشتر است. پروژه‌های برای نوسازی و ساخت کارخانه‌های پنبه پاک کن جدید و فرآوری الیاف پنبه به نخ، پارچه و محصولات نهایی برنامه ریزی شده است.

صنعت ابریشم

از سال ۲۰۱۶ صنعت ابریشم جمهوری آذربایجان متوقف شد. خصوصی سازی ناکارآمد، مشکلات مالی، کمبود مواد اولیه و مشکلات فروش عوامل موثر در توقف بخش ابریشم بود.

جدول ۵. واردات نساجی ده کشور اول وارداتی جمهوری آذربایجان در سال ۲۰۲۲

ردیف	کشور	ارزش واردات نساجی (هزار دلار)	سهم از واردات کل	سهم از واردات بخش نساجی
۱	روسیه	۷۳۶۰	۰٫۰۵٪	۱٫۳۸٪
۲	ترکیه	۲۲۷۵۹۰	۱٫۵۷٪	۴۲٫۷۱٪
۳	چین	۱۳۷۱۵۵	۰٫۹۴٪	۲۵٫۷۴٪
۴	آلمان	۳۷۰۹	۰٫۰۳٪	۰٫۷۰٪
۵	ترکمنستان	۱۸۴۰	۰٫۰۱٪	۰٫۳۵٪
۶	قزاقستان	۱۹۸	ناچیز	۰٫۰۴٪
۷	آمریکا	۳۴۲۷	۰٫۰۳٪	۰٫۶۴٪
۸	ایران	۱۹۸۱۱	۰٫۱۴٪	۳٫۷۲٪
۹	ایتالیا	۱۷۵۷۰	۰٫۱۳٪	۳٫۳۰٪
۱۰	ژاپن	۱۰۲۵	۰٫۰۱٪	۰٫۱۹٪

جدول ۶. صادرات نساجی ده کشور اول صادراتی جمهوری آذربایجان در سال ۲۰۲۲

ردیف	کشور	ارزش صادرات نساجی (هزار دلار)	سهم از صادرات کل	سهم از صادرات بخش نساجی
۱	ایتالیا	۵۷۴	ناچیز	٪۰٫۲۳
۲	ترکیه	۱۹۱۴۴۲	٪۰٫۵۰	٪۷۷٫۶۰
۳	اسرائیل	۱	ناچیز	ناچیز
۴	هند	۳۳۹	ناچیز	٪۰٫۱۴
۵	یونان	۰	ناچیز	ناچیز
۶	اسپانیا	۶۷	ناچیز	٪۰٫۰۳
۷	روسیه	۲۸۸۳۰	٪۰٫۰۸	٪۱۱٫۶۹
۸	کرواسی	۰	ناچیز	ناچیز
۹	چک	۶۹۲	ناچیز	٪۰٫۲۸
۱۰	انگلستان	۸۸	ناچیز	٪۰٫۰۴

جدول ۷. تجارت جمهوری آذربایجان با ایران در سال ۱۴۰۱

تجارت	ارزش تجارت (میلیون دلار)	عمده کالا	ارزش نساجی (هزار دلار)
واردات	۵۰۱٫۲	مواد پلاستیکی، فلزات، مواد غذایی (میوه، سبزیجات، لبنیات)، اشیاء سرامیکی	۲۸۶۱۴٫۸
صادرات	۳۳٫۹	سوخ، منسوجات پنبه‌ای، ماشین آلات	۲۰۱٫۳

شرایط چارچوبی برای تولیدکنندگان داخلی پوشاک نیاز به اقدامی از سوی دولت می‌داند. به عنوان مثال، بار تعرفه واردات لوازم جانبی مانند چسب، دکمه، بست و زیپ باید به میزان قابل توجهی کاهش یابد. اکثر تولیدکنندگان آذربایجان توسط شرکت‌های کوچک و متوسط که در شهر باکو و سایر شهرهای بزرگ واقع شده‌اند، با یکدیگر تشکیل شبکه می‌دهند. با هدف بهبود تولید و ترویج شیوه‌های اقتصاد گردشی در زنجیره ارزش صنعت نساجی، همگی این کارخانجات به پروژه UNIDO RECP

توافقنامه‌های تجارت آزاد با کشورهای مشترک المنافع و فرصت‌های صادراتی به ترکیه است. برای صادرات به این کشورها نباید حقوق ورودی پرداخت شود. تولیدکنندگان پوشاک از کشورهای اتحادیه اروپا با قصد صادرات به این کشورها می‌توانند از این مزیت بهره‌مند شوند. چندین شرکت، به ویژه از کشورهای بالتیک، در حال حاضر در حال بررسی فرصت‌های خود برای ورود به بازار هستند. انجمن صنایع نساجی آذربایجان با توجه به

این شرکت قصد دارد تا سال ۲۰۲۰، ۳۰ کارخانه قالی بافی منطقه‌ای ایجاد کند. تا پایان سال ۲۰۱۷ تاکنون ده شعبه آن افتتاح شد.

آذرخالچه در سال ۲۰۱۶ با ابتکار دولت تأسیس شد. در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، دولت حدود ۲۲ میلیون دلار در ساخت شعبه‌های جدید آن و یک کارخانه فرآوری پشم سرمایه‌گذاری کرد. طرح توسعه تولید فرش دستباف ناشی از برنامه دولتی تصویب شده در سال ۲۰۱۸ برای توسعه هنر فرش در آذربایجان و جمهوری خودمختار نخجوان برای سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲ است.

این صنعت هم در بخش واردات و هم در بخش صادرات به ترتیب با رشد ۲۳٫۶ درصد و ۸۲٫۴ درصد همراه بوده است. در بخش واردات عمده واردات پوشاک کشفاف (۶۲) با سهم ۳۱ درصد پوشاک غیر کشفاف (۶۱) با سهم ۲۳ درصد، منسوجات فیلامنتی از الیاف غیر طبیعی (۵۴) با سهم ۹ درصد و منسوجات آماده (۶۳) با سهم ۸ درصد بوده است.

در بخش صادرات عمده کالاهای صادر شده از پنبه و منسوجات از آن (۵۲) با سهم ۸۶ درصد و منسوجات آماده (۶۳) با سهم ۱۰٫۷ درصد بوده است.

۴ پنبه جمهوری آذربایجان

پنبه آذربایجان یکی از محصولات کشاورزی مهم این اقلیم می‌باشد که ۲۵ درصد از درآمد کشاورزی آن را تشکیل می‌دهد. باتوجه به اطلاعات باستان‌شناسی به دست آمده کشت پنبه در جمهوری آذربایجان از قرن ۵ میلادی آغاز شده است و در زمان اتحاد جماهیر شوروی به طلای سفید معروف بوده است.

پس از سقوط شوروی تولید این کالا در جمهوری آذربایجان به مقدار قابل توجهی

جدول ۸. عمده کالاهای وارداتی نساجی جمهوری آذربایجان

کد تعرفه	گروه کالا	سهم از گروه کالا در سال ۲۰۲۲	ارزش واردات (میلیون دلار)				مبدا وارداتی
			۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۱۹	
۶۱	پیراهن، پولیور، جلیقه	۱۹٫۷٪	۱۶۷٫۵	۱۶۴٫۴	۱۱۴٫۵	۱۵۳٫۴	ترکیه ۵۴٫۸٪ و چین ۲۴٫۸٪
۶۱۰۹	تیشرت و زیرپوش	۱۳٫۸٪					
۶۲	لباس به صورت دست زنانه (ژاکت، شلوار...)	۲۷٫۵٪	۱۲۳٫۱	۹۷٫۴	۹۱٫۸	۱۲۳٫۵	ترکیه ۴۶٫۸٪ و چین ۲۰٫۴٪
۶۲۰۳	لباس به صورت دست مردانه (ژاکت، شلوار...)	۲۱٫۷٪					
۵۴	پارچه تار پودی سنتزی	۹۰٫۳٪	۴۶٫۷	۴۲٫۹	۳۳٫۲	۴۵٫۵	چین ۴۶٫۷٪ و ترکیه ۲۹٫۳٪
۵۴۰۲	نخ فیلامنتی سنتزی	۳۰٫۲٪					
۵۶	آوات از الیاف نساجی	۶۷٪	۴۴٫۹	۴۷٫۸	۲۹٫۴	۲۳٫۱	ترکیه ۲۸٫۹٪، لیتوانی ۱۶٫۶٪ و اوکراین ۱۵٫۹٪
۵۶۰۳	منسوجات بی‌بافت اندود شده	۱۰٪					
۶۳۰۲	کالای خواب، رومیزی ...	۳۱٫۱٪	۴۰٫۳	۴۹	۵۷٫۳	۳۳٫۸	ترکیه ۴۷٫۹٪ و چین ۲۲٫۶٪
۶۳۰۷	منسوجات آماده (پشه بند، جلیقه، کمر بند، ماسک)	۲۲٫۲٪					

منبع: ITC

جدول ۹. عمده کالاهای صادراتی نساجی جمهوری آذربایجان

کد تعرفه	گروه کالا	سهم از گروه کالا در سال ۲۰۲۲	ارزش صادرات (میلیون دلار)				مقاصد صادراتی
			۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۱۹	
۵۲	الیاف پنبه	۸۱٫۱٪	۲۱۳٫۷	۲۷۳	۱۵۶٫۸	۱۵۸٫۴	ترکیه ۸۹٪، روسیه ۵٫۲٪ و ایران ۴٪
۵۲۰۵	نخ پنبه	۱۵٫۴٪					
۶۳	جوال و کیسه بسته بندی کالای خواب، رومیزی ...	۹۴٫۷٪	۲۶٫۴	۲۱٫۹	۲۰٫۲	۲۲	روسیه ۶۳٫۴٪ و قزاقستان ۱۱٫۴٪
۶۲	لباس به صورت دست زنانه (ژاکت، شلوار...)	۵۱٫۳٪					ترکیه ۳۰٫۳٪، عربستان سعودی ۱۹٫۱٪ و گرجستان ۱۶٫۶٪
۶۲۰۳	لباس به صورت دست مردانه (ژاکت، شلوار...)	۲۸٫۳٪	۲	۰٫۹۶	۰٫۸۷	۰٫۶۲	ایران ۵۲٫۷٪، هند ۱۹٫۱٪ و ترکیه ۱۳٫۱٪
۵۰	الیاف ابریشم	۴۹٫۷٪	۱٫۷	۴٫۲	۱٫۱	۰٫۹۶	روسیه ۲۵٪، ترکیه ۲۳٫۹٪ و گرجستان ۲۳٫۸٪
۵۰۰۷	پارچه تار پودی ابریشم	۲۳٫۹٪					
۶۱۱۶	دستکش کشفاف	۳۰٫۸٪	۰٫۸۷	۰٫۴۵	۰٫۵۴	۰٫۵	
۶۱	تیشرت و زیرپوش کشفاف	۱۴٫۴٪					

شد، ۹ کارخانه برای تولید محصولات نساجی و پوشاک و سایر محصولات صنعت سبک مانند: پنبه، اکریلیک، نخ پشمی، جوراب بافی، پوشاک، کفش چرم و لوازم آرایشی ساخته شدند.

احداث واحدهای تولیدی بیشتر در طرح برنامه آن قرار گرفته است. دو کارخانه اول در سال ۲۰۱۸ با سرمایه ۴۶ میلیون دلاری در شهرک صنعتی افتتاح شدند و به طور سالانه می‌توانند تا ۲۰ هزار تن نخ پنبه و مخلوط تولید کنند.

۴ فرش آذرخالچه

شرکت آذرخالچه، شرکت تولید فرش دستباف، تصمیم دارد تا فرش سنتی را احیا نماید.

در ۲۷ نوامبر ۲۰۱۷ برنامه دولتی برای توسعه پرورش کرم ابریشم و فرآوری پنبه کرم ابریشم توت برای دوره ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۵ تصویب گردید تا دوباره این صنعت به حرکت درآید. این برنامه پروژه‌هایی را برای احیای این بخش از صنعت تعریف کرد تا تولید پنبه تا سال ۲۰۲۵ به ۶۰۰۰ تن برسد و به طور سالانه ۶۰۰ تن مقدار تولید ابریشم خام افزایش یابد ظرفیت های امروزی امکان تولید سالانه تا ۱۳۵ تن ابریشم خام را فراهم می‌کند.

۴ شهرک صنعتی صنایع سبک در حال ساخت

در سال ۲۰۱۶ در شهر مینگه‌چوپر جمهوری آذربایجان، پارک صنعتی صنایع سبک تأسیس

بزرگ خانواده انجام می شود، در این زمان دختران بافتن را از مادر و مادر بزرگ خود یاد می گیرند و تمام زنان خانواده در بافتن به یکدیگر کمک می کنند.

فرش بر روی دارهای افقی یا عمودی با استفاده از نخ های پشمی، پنبه ای یا ابریشم با رنگ های طبیعی تولید می شود. فرش بافی ارتباط تنگاتنگی با زندگی روزمره و آداب و رسوم دارد.

مکتب قالی بافی آذربایجان از نظر نقش، ترکیب، رنگ و تکنیک به هفت گروه قبا، باکو یا آبشرون، شیروان، گنجه، قزاق، قره باغ، تبریز متمایز می شوند.

تجارت ماشین آلات نساجی جمهوری آذربایجان

باتوجه به آمارهای به دست آمده از سایت ITC در سه سال میلادی اخیر، عمده واردات ماشین آلات نساجی توسط جمهوری آذربایجان عمدتاً از کشورهای مانند ترکیه و چین بوده است. باتوجه به ارزش واردات ثبت شده ملاحظه می گردد، بیشتر تمرکز جمهوری آذربایجان بر بخش های ریسندگی، ماشین آلات بخش رنگرزی و تکمیل و دوزندگی است.

مراودات تجاری ایران با جمهوری آذربایجان

جمهوری آذربایجان یکی از همسایگان مهم کشورمان و همچنین پلی برای تجارت با سایر کشورها از جمله روسیه و گرجستان می باشد.

در این راستا وزارت راه و شهرسازی ایران اقدام به ساختن پل ترانزیتی به نام آستاراچای نمود، که در نهم دی ماه امسال (۱۴۰۲) افتتاح گردید و به نقل از خبرگزاری آرنیوز پیش بینی می شود این مسیر، تجارت ما بین این دو کشور را به میزان ۲ میلیون تن افزایش

جدول ۱: ارزش واردات ماشین آلات نساجی جمهوری آذربایجان برحسب میلیون دلار

کد تعرفه	تعریف	ارزش واردات (هزار دلار)			کشور صادرکننده
		۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	
۸۴۴۴	ماشین آلات ذوب رسی، کشش، تکه جرایزینگ و برش الیاف مصنوعی	۱۴	۳۷	۷	ترکیه، چین و ایران
۸۴۴۵	ماشین آلات ریسندگی، تابندگی و سایر ماشین آلات تولید نخ	۴۹۰۷	۱۶۴۱	۶۳۲۰	ترکیه، چین و اسپانیا
۸۴۴۶	ماشین آلات بافندگی تار و پودی	۸۸۸	۲۶	۱۱۴	هند، اتریش و چین
۸۴۴۷	ماشین آلات بافندگی حلقوی	۷۳۲	۸۵۵	۴۰۵	چین، ژاپن و ترکیه
۸۴۴۸	قطعات، ملزومات، ماشین آلات و دستگاه های کمکی برای ماشین آلات نساجی	۳۱۴۸	۱۲۵۱	۲۰۰۸	ترکیه و آلمان
۸۴۴۹	ماشین آلات تولید و تکمیل منسوجات بی بافت و نمدی	۱۸	۵۴	۰	چین
۸۴۵۱	ماشین آلات پاک کردن، چلاندن، آغشته کردن و اندودن، خشک کردن، پرس کردن، اتو کردن، آهار زدن، رنگ کردن، پیچیدن، باز کردن، تا کردن و ...	۳۳۲۱	۲۴۱۱	۳۵۱۶	ترکیه، هند و چین
۸۴۵۲	چرخ دوزندگی، غیر از ماشین های دوخت اوراق	۵۰۸۰	۴۹۵۳	۳۷۸۸	چین و ترکیه

می شود.

اطلاعات تاریخی و آثار ادبی یافت شده از این کشور نشان می دهد هنر قالی بافی آذربایجان از دوران باستان وجود داشته است. فرش و قالی آذربایجان بارها در آثار ادبی آن مورد تمجید قرار گرفته است. در گذشته عمده فرش های آذربایجان از جنس نخ ابریشم بودند.

فرش های آذربایجان را می توان با توجه به ویژگی های فنی به دو دسته پرزدار و بدون پرز تقسیم کرد. فرش های بدون پرز متعلق به ابتدا دوران توسعه هنر بافندگی در آذربایجان است.

فرش های بدون پرز بر اساس سبک بافت، ساختار ترکیبی، نقش و رنگ دسته بندی می شوند. این فرش ها به هشت دسته پالاس، دژیم، لیدی، گلیم، شیده، ورنی، زیلی، سوماک تقسیم می شوند.

فرش بافی در آذربایجان یک سنت خانوادگی است. مردان در بهار و پاییز پشم گوسفندان را می تراشند و زنان در بهار، تابستان و پاییز از آنها نخ می ریسند و با مواد رنگزا آنها را رنگرزی می کنند.

بافندگی قالی و فرش در زمستان توسط زنان

کاهش یافت و کشت غلات و تجارت نفت به دلیل سودهی بیشتر جایگزین کشت پنبه شد.

ابریشم جمهوری آذربایجان

در تاریخ ۲۰۰۰ ساله جمهوری آذربایجان از این کشور به عنوان مرکز تولید ابریشم در نظر گرفته می شود.

مردم بومی آذربایجان از گذشته تا به کنون به شغل نوغانداری مشغول هستند. مناطق اصلی تولید ابریشم شکی و بسگل است. یکی از دلایل توسعه صنعت ابریشم در آذربایجان قرار گرفتن آن در مسیر عبور جاده ابریشم بوده است.

شهرهای شامخی، گنجه، شکی، اردوباد، شیروان و شوش بین قرن ۱۱ تا ۱۸ سهم قابل توجهی را در تولید ابریشم این کشور داشته اند.

قالی و فرش جمهوری آذربایجان

قالی بافی و فرش بافی یکی از قدیمی ترین هنرها و صنایع دستی آذربایجان است، این منسوج دستباف سنتی در ابعاد مختلف، با بافت متراکم و سطحی با پرز یا بدون پرز بافته

در سال ۱۴۰۱ میزان واردات به ارزش ۳۳,۹ میلیون دلار و صادرات به ارزش ۵۰۱,۲ میلیون دلار بوده است که به ترتیب باتوجه به ۳ سال اخیر مقدار تجارت کاهش و افزایش یافته است.

عمده کالاهای واردشده از این کشور به ایران شامل سوخت، منسوجات پنبه‌ای، ماشین آلات و آهن بوده است و در بخش صادرات، عمده کالاهای صادر شده از ایران به آن شامل مواد پلاستیکی، مواد غذایی و فلزات می‌باشد.

در سال‌های اخیر واردات ایران از این کشور در بخش کالاهای نساجی با سیر نزولی همراه بوده است. واردات نساجی ایران در این سال‌ها از جمهوری آذربایجان، مربوط به کالاهای فصل منسوجات ابریشمی (۵۰) و منسوجات پنبه‌ای (۵۲) می‌باشد.

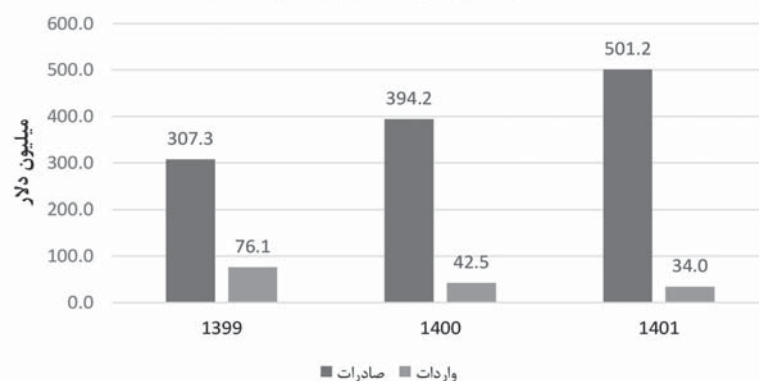
عمدتاً این کالاها به صورت الیاف ابریشم با کد تعرفه ۵۰۰۲ و نخ پنبه به کد تعرفه ۵۲۰۵ است.

لازم به ذکر است که در فصل ۵۲ مربوط به منسوجات پنبه‌ای این کالا متداول به صورت الیاف پنبه تجارت می‌شده است و به تدریج نخ پنبه جایگزین الیاف پنبه گشته است.

در مقابل واردات ایران از جمهوری آذربایجان، صادرات به این کشور در دسته گروه کالاهای نساجی با حجم و تنوع کالایی بیشتری صورت گرفته است و مقدار آن در این سال‌ها تقریباً برابر با ۲۸ میلیون دلار بوده است. عمده این کالاها از نوع پوشاک به خصوص پوشاک کشاف (۶۱) و منسوجات فیلامنتی از الیاف مصنوعی و سنتزی (۵۴) عمدتاً پارچه است.

در سال ۱۴۰۱ سهم نساجی در صادرات ایران به جمهوری آذربایجان برابر ۵,۷ درصد همچنین سهم نساجی در واردات ایران از جمهوری آذربایجان برابر ۰,۵ درصد شده است.

تجارت ایران و جمهوری آذربایجان

شکل ۹- تجارت ایران و جمهوری آذربایجان در ۳ سال اخیر بر حسب میلیون دلار براساس آمار گمرک ایران

جدول ۱۱- وزن و ارزش واردات نساجی ایران از جمهوری آذربایجان از سال ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ بر حسب تن و هزار دلار

واردات ایران	کد تعرفه	۱۳۹۸		۱۳۹۹		۱۴۰۰		۱۴۰۱	
		وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش
ابریشم	۵۰	-	-	-	-	-	-	۴.۵	۱۶۱.۷
پنبه	۵۲	۱۲۲۵.۲	۲۸۸۷.۸	۵۷۵.۶	۱۲۳۹.۱	۷۸.۷	۱۰۵.۴	۱۸.۷	۳۹.۶
مجموع		۱۲۲۵.۲	۲۸۸۷.۸	۵۷۵.۶	۱۲۳۹.۱	۱۱۷.۲	۱۲۹۳.۴	۲۳.۲	۲۰۱.۳

منبع: گمرک - جدول ۱۲- وزن و ارزش صادرات نساجی ایران به جمهوری آذربایجان از سال ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ بر حسب تن و هزار دلار

صادرات ایران	کد تعرفه	۱۳۹۸		۱۳۹۹		۱۴۰۰		۱۴۰۱	
		وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش
پشم	۵۱	-	-	۰.۴	۰.۶	-	-	۰.۶	۱.۳
پنبه	۵۲	۲۷.۱	۴۶.۷	۱۰.۷	۳۱.۲	۴.۸	۶.۲	۶.۴	۹.۵
منسوجات فیلامنتی از الیاف سنتزی و مصنوعی	۵۴	۲۶۷۶.۲	۷۳۹۲.۳	۱۳۸۶.۱	۳۵۲۸.۹	۳۴۱۲.۴	۵۰۳۲.۸	۴۶۰۳.۲	۶۵۰۰.۸
منسوجات از الیاف سنتزی و مصنوعی	۵۵	۲۱۰۸.۶	۲۶۷۳.۷	۱۹۵۶.۴	۲۲۷۲.۹	۲۵۴۳.۶	۲۶۰۳.۱	۲۸۷۶.۵	۳۳۲۹.۵
منسوجات بی بافت	۵۶	۱۲۶۶.۱	۳۲۴۸.۷	۹۰۰.۶	۲۰۲۴.۴	۱۰۴۰.۴	۲۰۷۱.۲	۴۸۵.۲	۹۱۵.۳
فرش و کفیوش	۵۷	۴۶۹.۲	۱۳۸۸.۶	۳۶۸.۸	۱۰۹۳.۷	۵۶۴.۹	۱۹۸۵.۴	۵۴۷.۷	۱۷۳۰.۵
پارچه تار یودی	۵۸	۵۲۲.۸	۲۸۶۹.۴	۳۱۳.۷	۱۶۳۷.۵	۳۵۳.۵	۱۹۶۹.۹	۳۶۹	۱۳۴۱.۶
پارچه های صنعتی	۵۹	۴۷۱.۵	۱۱۰۲.۱	۵۴۰.۸	۱۳۲۹	۶۵۲.۵	۱۵۰۲.۵	۱۱۸۳.۵	۲۲۷۶.۶
پارچه حلقوی	۶۰	۹۵.۹	۲۸۷.۸	۲۱.۶	۷۵	-	-	-	-
پوشاک کشاف	۶۱	۶۰۶.۱	۳۷۸۱.۳	۱۵۱۹.۵	۱۳۳۶۰.۳	۱۰۳۸	۹۳۰۸.۲	۷۳۷.۱	۷۰۷۳.۴
پوشاک غیر کشاف	۶۲	۷۲.۶	۶۷۸	۱۷۱.۹	۹۳۳.۶	۱۰۵.۵	۴۵۳.۲	۱۸۰.۳	۱۱۲۵.۵
منسوجات آماده	۶۳	۲۹۷۹.۱	۵۷۶۴.۵	۴۰۴۰.۲	۷۸۹۷.۷	۲۱۸۰.۵	۳۵۲۷.۵	۳۰۵۷.۷	۴۳۱۰.۳
مجموع		۱۱۲۹۵.۸	۲۹۲۳۳.۵	۱۱۲۳۱.۲	۳۴۱۸۵.۴	۱۱۸۹۶.۷	۲۸۴۶۰.۶	۱۴۰۴۷.۷	۲۸۶۱۴.۸

دهد. این پل به طول ۹۷ متر و عرض ۳۰ متر در شمال غربی استان گیلان و مرز شهر آستارا واقع شده است.

در این بخش آمار به دست آمده از گمرک ایران از مرودات تجاری بین ایران و جمهوری آذربایجان گردآوری شده است.